

Stockholm den 8 januari 2018

R-2017/1682

Till Miljö- och energidepartementet

M2017/02261/Ee

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 21 september 2017 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian Elmarknadslag (Ds 2017:44).

Sammanfattning

Advokatsamfundet har i huvudsak inget att erinra mot departementspromemorians förslag till en ny elmarknadslagstiftning, men anser att vissa frågor – i och sammanhängande med promemorian – inte är tillräckligt utredda, utan föranleder ytterligare överväganden. Det gäller främst den samordning som är nödvändig i förhållande till de för enskilda mer ingripande författningsförslag som lämnas i Energimarknadsinspektionens rapport Ei R2017:07,¹ liksom den ordning för prövning av tvister som föreslås i promemorian. Advokatsamfundet vill även särskilt framhålla följande.

Allmänna synpunkter

De lagförslag som lämnas i promemorian anges vara en i huvudsak redaktionell och systematisk bearbetning av gällande elmarknadslagstiftning genom att den nuvarande ellagen (1997:857), med vissa redaktionella ändringar, förs över till en ny elmarknadslag. Endast mindre materiella ändringar föreslås. Syftet med förslaget till ny elmarknadslag anges främst vara att lagstiftningen ska bli mer lättillgänglig. Advokatsamfundet noterar i det här sammanhanget att Energimarknadsinspektionen (Ei) på regeringens uppdrag i oktober 2017 samtidigt även föreslagit en betydligt mer ingripande författningsreglering på elmarknadsområdet gällande elnätsföretagens avkastning och ändrade regler för fastställande av intäktsram (*Nya regler för elnätsföretagen inför perioden 2020-2023*,

---

¹ Se Advokatsamfundets remissyttrande den 8 januari 2018 över Energimarknadsinspektionens rapport Nya regler för elnätsföretagen inför perioden 2020-2023.

Ei R2017:07).² De båda författningsförslagen är i huvudsak tänkta att träda i kraft inför den tredje tillsynsperiod som börjar 2020. I en fotnot i Ei:s författningsförslag anges att lagförslagen kommer att behöva anpassas till varandra.

Advokatsamfundet finner det betänkligt – inte minst i ljuset av de mycket omfattande rättsprocesser som präglat den första och den andra tillsynsperioden (sedan förhandsreglering infördes på elområdet) avseende de svenska elnätsföretagen, i vilka processer Ei är eller har varit part – att ingripande ändringsförslag av centrala delar av elmarknadsregleringen utarbetas vid myndigheten i form av en ”rapport”, som sedan direkt remissbehandlas. Här bör också noteras att stora delar av de föreslagna regleringsmekanismerna genom Ei:s förslag förutsätts ske genom förordning från regeringen. Utan att här ta ställning i sak till de förslag som lämnas i Ei:s rapport (här hänvisas till Advokatsamfundets remissyttrande över rapportens förslag), vill Advokatsamfundet i detta yttrande framhålla att den bristande samordningen mellan författningsförslagen (Ds 2017:44 respektive Ei R2017:07) i vart fall är föga ägnad att främja det föregivna syftet med departementspromemorian, nämligen att göra den samlade författningsregleringen på elmarknadsområdet mer lättillgänglig.

När det gäller de materiella ändringsförslag som föreslås i promemorian, vill Advokatsamfundet framhålla följande synpunkter.

Giltighetstid för befintliga starkströmsledningar

Advokatsamfundet ser positivt på att lagen ändras så att prövningsmyndigheten (Ei) ges möjlighet att besluta om fortsatt giltighet under viss tid, trots att en ansökan om nätkoncession avslås eller avvisas och den ursprungliga giltighetstiden för koncessionen har löpt ut (s. 156 f. och 2 kap. 24 § i promemorians författningsförslag).

Advokatsamfundet anser dock att möjligheten för Ei att under begränsad tid förlänga giltighetstiden enligt 2 kap. 24 § i författningsförslaget inte bör begränsas till fall som gäller avslag eller avvisning av ansökningar om förlängd giltighetstid enligt 2 kap. 22 §, utan även bör utsträckas till att omfatta situationer där en ansökan avslagits eller avvisats inom ramen för *omprövning av nätkoncession* enligt bestämmelserna i 2 kap. 27-34 §§ i författningsförslaget. Samma ändamålsskäl som bär upp förslaget att låta Ei kunna besluta om en koncessions fortsatta giltighet under viss tid vid avslag eller avvisning av en ansökan om förlängd giltighetstid, gör sig enligt Advokatsamfundets mening gällande vid motsvarande situationer i ett omprövningsförfarande.

Laga kraft för koncessionsbeslut

Advokatsamfundet ser även positivt på att lagen ändras så att det säkerställs att koncessionsbeslut för starkströmsledningar alltid vinner laga kraft – dvs. även gentemot ”okända sakägare” – genom kungörelse av sådana beslut (s. 158 f.). Advokatsamfundet

---

² Advokatsamfundet hänvisar till sitt remissyttrande den 8 januari 2018 över Energimarknadsinspektionens rapport (R-2017/1946).

anser att det praktiska värdet av en sådan bestämmelse är betydande; förutom för koncessionshavaren själv och för berörda sakägare, även exempelvis i förhållande till externa aktörer, som överväger en investering i en elnätstillgång eller ett nätbolag.

Underrättelseskyldighet vid avbrytande av överföringen av el

Advokatsamfundet anser att den underrättelseskyldighet som föreslås i promemorian (s. 223 f.) genom bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om, i stället i vissa delar bör regleras genom lag.

Datainspektionens undersökning visar att reglerna om avstängning har i vissa fall använts som ett otillbörligt påtryckningsmedel för indrivning av fordran. Det talar för att underrättelseskyldigheten i den delen inte ska regleras med mindre tyngd än ersättningsbestämmelserna under 14 kap. i författningsförslaget. Vidare reglering om hur underrättelsen ska ske, uppgifters omfattning samt tidsfrister för underrättelse, kan däremot med fördel ske genom föreskrifter.

Advokatsamfundet anser att frågan om reglering av underrättelseskyldigheten bör göras till föremål för ytterligare överväganden inom ramen för den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

Prövning av tvister

Advokatsamfundet instämmer i promemorians bedömning (s. 235 ff.) att bl.a. Högsta domstolens avgörande i NJA 2013 s. 1103 visar att det finns tydliga brister när det gäller ordningen för nätmyndighetens (Ei:s) prövning av tvister, däribland vad gäller anslutning av anläggningar till elnätet. I promemorian övervägs antingen att avskaffa Ei:s särskilda prövning av tvister *eller* att ge myndigheten exklusiv prövningsrätt inom elmarknadslagens område. Promemorian föreslår det senare, dvs. att inspektionen ges, vad som betecknas som en exklusiv prövningsrätt (bl.a. i förhållande till allmän domstol), genom att det i lagen anges att tvister om vissa skyldigheter ska ”tas upp” av nätmyndigheten (se 6 kap. 25 § i författningsförslaget).

Advokatsamfundet konstaterar att ett flertal gränsdragningsproblem mellan Ei:s och allmän domstols behörighet att pröva tvister sannolikt emellertid kommer att kvarstå även efter införandet av den föreslagna bestämmelsen. Detta konstateras också indirekt i promemorian, som (föga klagande, men förmodligen korrekt) anger att exempelvis en rad tvister som gäller giltigheten eller tolkning av avtal mellan nätföretaget och nätanvändaren kommer att falla inom allmän domstols behörighet (s. 238 y). Mot bl.a. denna bakgrund anser Advokatsamfundet att det finns skäl att i vissa fall överväga det andra huvudalternativet som uppställs i promemorian, nämligen att inskränka Ei:s särskilda prövningsrätt av bl.a. anslutningstvister. När det gäller tvister mellan likställda kommersiella aktörer – som ofta gäller komplexa avtal och omfattande bevisfrågor – ter sig den föreslagna ordningen med Ei som ”exklusiv” prövningsinstans mindre väl lämpad. Advokatsamfundet anser därför att en möjlighet att med bindande verkan avtala bort Ei:s

särskilda prövningsrätt i anslutningsavtal mellan kommersiella aktörer lämpligen bör övervägas. Även i denna del anser därför Advokatsamfundet att förslaget bör övervägas ytterligare under den fortsatta beredningen.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg